

Nader onderzoek vleermuis, kerkuil, steenmarter
en huismus

Hessenweg 3 Holten

Nader onderzoek vleermuis, kerkuil, steenmarter en huismus
Hessenweg 3 Holten

Colofon

Abonnementhouder van de Nationale Databank Flora en Fauna

Uitgevoerd door: Natuurbank Overijssel

Opdrachtgever: DLV

Projectnummer en versie: 8056 versie 1.0	Status: Definitief
Auteur: Ing. P. Leemreise	Veldmedewerker(s): Ing. P. Leemreise e.a
Ligging projectgebied: Hessenweg 3 Holten	Rapportdatum: 23-10-2025

Correspondentieadres:
Nobelstraat 7-5
7131PZ Lichtenvoorde

E: info@natuurbankoverijssel.nl
T: 0850-509852

Aansprakelijkheid

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Natuurbank Overijssel accepteert geen aansprakelijkheid ten aanzien van beslissingen die de opdrachtgever neemt naar aanleiding van het door Natuurbank Overijssel uitgevoerde onderzoek. Natuurbank Overijssel is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Natuurbank Overijssel; opdrachtgever vrijwaart Natuurbank Overijssel voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoudsopgave

HOOFDSTUK 1	INLEIDING	4
1.1	Aanleiding.....	4
1.2	Onderzoeksvraag.....	4
1.3	Reikwijdte.....	4
HOOFDSTUK 2	HET ONDERZOEKSGBIED.....	5
2.1	Situering	5
2.2	Beschrijving van het plangebied.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
HOOFDSTUK 3	METHODE	5
3.1	Vleermuizen	6
3.2	Overige soorten.....	8
HOOFDSTUK 4	RESULTATEN.....	9
4.1	Vleermuizen	9
4.2	Overige soorten.....	10
HOOFDSTUK 5	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	11
5.1	Samenvatting.....	11
5.2	Conclusie	11

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Natuurbank Overijssel heeft van DLV opdracht gekregen de functie van de te slopen bebouwing op het adres Hessenweg 3 te Holten voor vleermuizen, steenmarter en huismussen te onderzoeken. Dit onderzoek is vereist in verband met de mogelijke aanwezigheid van een verblijfplaats van vleermuizen en nestplaatsen in de te slopen bebouwing.

In voorliggend rapport worden de bevindingen van onderzoek naar de functie van de bebouwing voor vleermuizen en huismussen gepresenteerd. Het onderzoek is uitgevoerd in de periode april-september 2025.

In het kader van de zorgplicht (Art. 11.27, Bal) moet voorafgaand aan een ingreep, welke mogelijk negatieve effecten kan hebben op beschermde diersoorten, een effectbeoordeling plaats vinden. Omdat met een eenmalige visuele inspectie, de functie en betekenis van de aanwezige bebouwing voor vleermuizen niet (volledig) vastgesteld kan worden, was gericht vervolgonderzoek noodzakelijk.

1.2 Onderzoeksvraag

Het onderzoek is uitgevoerd om antwoord te kunnen geven op de volgende onderzoeksvragen:

1. Bezetten vleermuizen een verblijfplaats in de te slopen bebouwing en bomen in het plangebied? Zo ja, welke soort, welke aantallen, welke functie heeft de verblijfplaats en waar bevinden zich de verblijfplaatsen?
2. Nestelen er huismussen in de te slopen bebouwing? Zo ja, wat is de verspreiding van de nestelende huismussen in de bebouwing?
3. Bezet de steenmarter een verblijfplaats in het onderzoeksgebied? Zo ja, waar bevindt de verblijfplaats zich en wat is de functie van de verblijfplaats?
4. Nestelen er kerkuilen in het onderzoeksgebied? Zo ja, waar bevindt zich de broedplaats?

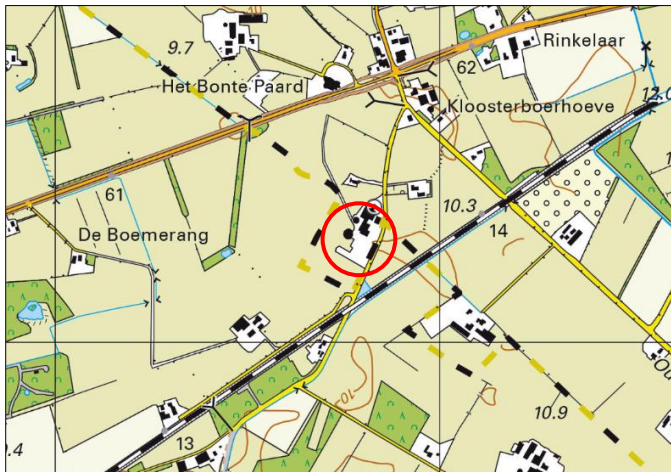
1.3 Reikwijdte

Voorliggend rapport is eenvoudig van opzet. Niet relevante informatie verkregen tijdens het onderzoek wordt niet meegenomen in dit rapport. Natuurbank Overijssel beseft dat natuuronderzoek kostbaar is en probeert de kosten voor de opdrachtgever zo laag mogelijk te houden, onder andere door het rapport kort en bondig op te stellen met uitsluitend de benodigde en relevante informatie zoals methode, verantwoording van de afgelegde bezoeken en weergave van de bevindingen.

HOOFDSTUK 2 HET ONDERZOEKSGBIED

2.1 Situering

Het plangebied is gesitueerd op het adres Hessenweg 3 te Holten, gemeente Rijssen-Holten. Het ligt op circa 4 kilometer ten westen van de woonkern Holten en wordt omgeven door landelijk gebied. Op onderstaande afbeelding wordt de globale ligging van het plangebied weergegeven op een topografische kaart.

Globale ligging van het plangebied. De ligging van het plangebied wordt met de rode cirkel aangeduid (bron: topotijdsreis.nl).

2.2 Beschrijving van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied vormt een deel van een agrarisch erf waar de agrarische bedrijfsvoering reeds in 2024 is gestopt. Het onderzoeksgebied bestaat volledig uit bebouwing. In het onderzoeksgebied staan enkele stallen, mestsilo's en een werktuigenberging. Net ten noorden van het onderzoeksgebied staat een bedrijfswoning. Deze is middels een lage aanbouw, verbonden met de overige gebouwen.

Luchtfoto met de begrenzing van het plangebied, aangegeven met de gele lijn (bron: ruimtelijkeplannen.nl).

HOOFDSTUK 3

METHODE

In dit hoofdstuk wordt de toegepaste onderzoeksmethode verwoord.

3.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Voor het in kaart brengen van verblijfplaatsen van vleermuizen is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Petterson D240x) is de echolocatie die vleermuizen uitzenden voor ons hoorbaar gemaakt. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden, is een opname gemaakt op een extern opname apparaat (type: Zoom H2n). Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Dit onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van verblijfplaatsen, soortsaanblijfsel en gebiedsgebruik. Tijdens het onderzoek is ook gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera (Pulsar Helion xq28). Een dergelijke camera is van grote meerwaarde bij het waarnemen van zwermende dieren tijdens het binnenvliegen, tijdens de baltsperiode en voor het waarnemen van vleermuizen met een extreem zachte sonar, zoals de gewone grootoorvleermuis.

Het onderzoek is opgezet om duidelijkheid te krijgen over de functie van het gebouw in het onderzoeksgebied als verblijfplaats voor vleermuizen. Het onderzoek is afgestemd op het mogelijk voorkomen van alle gebouwbewonende soorten. Het gebouw lijkt geschikt als zomer-, kraam-, paar- en (massa)winterverblijfplaats.

Aanpassing vleermuisprotocol 2025

In februari 2025 is het vleermuisprotocol aangepast. Deze aanpassing treft uitsluitend onderzoek naar meervleermuizen om de omgeving van bekende kraamverblijven en mannengroepen en onderzoek naar paarverblijfplaatsen van deze soort. Voor paarverblijf- & zwermplaatsen is de definitie van de objecten aangepast, de inspanning is niet bedoeld voor gebouwen zoals woonhuizen, maar denk hier aan bruggen, sluizen, gemalen, elektriciteitshuisjes, boomholtes, vleermuiskasten, stadsmuren, bunkers, meerpalen, ijskelders, forten, verlaten gebouwen, schoorstenen, putten, etc.

De aanpassing bestaat uit het uitvoeren van extra bezoeken indien de onderzoekslocatie in de directe omgeving van een bekende kraamkolonie ligt en een ochtendronde in juli in de buurt van een mannengroep.

Het geactualiseerde protocol schrijft nu ochtendonderzoek voor in plaats van avondonderzoek. In gebieden nabij kraamkolonies zijn twee ochtendrondes verplicht in de kraamperiode. In zowel de rode gebieden (kraamkolonies) als de blauwe gebieden (mannenverblijven) is een extra ochtendronde in juli nodig voor het opsporen van satelliet verblijfplaatsen. Onderzoek naar paarverblijfplaatsen hoeft niet plaats te vinden bij door mensen bewoonde objecten, zoals woningen en appartementengebouwen.

De onderzoekslocatie ligt niet nabij een bekende kraamkolonie, maar wel in de omgeving van een mannengroep van meervleermuizen (NDFF, 2025). Het onderzoek dient daarom afgestemd te worden op mogelijke aanwezigheid van een satellietverblijfplaats na de kraamperiode. De bebouwing in het onderzoeksgebied wordt niet bewoond door mensen en kan beschouwd worden als mogelijk geschikte bebouwing als paarverblijfplaats, al lijkt dergelijke bebouwing (stallen) niet echt geschikt, vergeleken met reeds vastgestelde paarverblijfplaatsen van deze soort. De functie paarverblijfplaats is tevens onderzocht.

Voor het in beeld brengen van de betekenis van de bebouwing voor vleermuizen zijn vijf verschillende bezoeken aan het onderzoeksgebied gebracht. De bezoeken in juni en juli zijn uitgevoerd voor het in kaart

brengen van kraam- en zomerverblijven, de bezoeken in augustus en september zijn uitgevoerd in verband met onderzoek naar paarverblijfplaatsen. De bebouwing wordt niet geschikt geacht als (massa) winterverblijfplaats voor gewone dwergvleermuizen vanwege het ontbreken van hoge bebouwing (>2 bouwlagen) en bebouwing met veel bouwmasa. De inschatting van de geschiktheid van de bebouwing als massa-winterverblijfplaats wordt ook door het bevoegde gezag (provincie) toegepast.

Het onderzoek is uitgevoerd door drie onderzoekers die tegelijkertijd het gebouw bekeken. Door deze onderzoekers strategisch te positioneren, kunnen alle in- en uitvliegende dieren waargenomen worden. Ook kunnen zo vliegpatronen ontdekt worden. Vliegpatronen kunnen een sterke aanwijzing zijn voor de aanwezigheid van een kolonie.

Het erf grenst aan de noordoost- en oostzijde aan de Hessenweg en gaat aan de overige zijden direct over in intensief beheerd grasland. Alle vleermuizen die een verblijfplaats op het erf bezetten, zullen na het uitvliegen, richting de laanbomen langs de Hessenweg vliegen. Door goed op te letten of vleermuizen vanaf het erf naar de laanbomen vliegen (of andersom tijdens het ochtendbezoek), kan inzicht verkregen worden in de aanwezigheid van een verblijfplaats van vleermuizen ergens op het erf.

In onderstaande tabel worden de verschillende bezoekdata weergegeven.

<i>Datum</i>	<i>Tijd</i>	<i>Zon onder/op*</i>	<i>Aantal onderzoekers</i>	<i>Weersomstandigheden</i>
01-06-2025	21:45-00:45	21:46 uur	3	Droog, 18 °C, zwakke wind, bewolkt
29-06-2025	22:00-0:30	22:00 uur	3	Droog, 23 °C, zwakke wind, onbewolkt
12-07-2025	2:20-5:25	05:23 uur	3	Droog, 16 °C, matige wind, bewolkt
22-8-2025	22:00-0:00	20:44 uur	1	Bewolkt, droog, zwakke wind 17 °C
10-9-2025	21:05-23:05	20:01 uur	1	Bewolkt, droog (na buien overdag), zwakke wind, 17 °C

Bezoekschema vleermuisonderzoek (*bron: www.knmi.nl)

3.2 Kerkuil

Tijdens het verkennend natuurwaardenonderzoek is een kerkuilenkast waargenomen. Tijdens het veldonderzoek wordt tevens gekeken of de kast bezet wordt door kerkuilen.

3.3 Steenmarter

Ondanks de conclusie in de quickscan natuurwaardenonderzoek, dat de aanwezigheid van een verblijfplaats uitgesloten kan worden, is deze soort toch meegenomen in het vervolgonderzoek. Ervaring heeft geleerd dat bevoegde gezagen soms laat in het RO-proces toch nader onderzoek naar deze soort eisen.

Er is geen goedgekeurde onderzoeksmethode voor onderzoek naar verblijfplaatsen van steenmarters. Onderzoek met behulp van cameravallen is geschikt om de aanwezigheid van het dier op locatie vast te stellen, maar daarmee wordt nog geen verblijfplaats vastgesteld.

Steenmarters verlaten de verblijfplaats in de avondschemering en steken daarbij vaak open ruimtes, zoals verharding, over. Ook lopen ze niet zelden over het dak van het gebouw of wordt hun aanwezigheid verraden door alarmerende vogels, in het bijzonder merels. Jonge steenmarters zijn vrij luidruchtig. Niet alleen maken ze vaak sociale geluiden, ze maken als ze ouder zijn 's avonds en 's nachts ook veel stommelgeluid. Tenslotte verraden de dieren zich vaak door prooi-resten en uitwerpselen die zichtbaar of goed te ruiken zijn.

Tijdens alle bezoeken aan het plangebied is gelet op steenmarters in het plangebied. Er is daarbij gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera.

3.4 Huismus

Er is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van nesten van huismussen en het gebruik van de buitenruimte als foerageergebied.

De huismus is een gebouwbewonende soort waarvan de nestlocaties jaarrond beschermd zijn. Deze soort kan het beste tijdens de ochtend geïnventariseerd worden. Dan is de zangactiviteit van mannetjes het hoogst. Er is geïnventariseerd op territoriaal gedrag, transport van voedsel, transport van nestmateriaal etc. Zo zijn de nestlocaties vastgesteld. Tevens is in beeld gebracht of er (essentiële) elementen van de functionele leefomgeving zich binnen het onderzoeksgebied bevinden. Deze elementen zijn vooral de plekken waar gevoerd en geslapen wordt, zoals struiken, hagen, klimop en kruidenrijke vegetaties. Conform de richtlijnen van het kennisdocument zijn 2 ochtendbezoeken, met een tussenperiode van minimaal 10 dagen, uitgevoerd in de periode 1 april t/m 15 mei (zie onder). Middels dit onderzoek is een volledig beeld ontstaan over de aanwezigheid van en het gebiedsgebruik door huismussen.

Datum	tijdstip	weer	doel
22 april 2025	9:00 – 10:30 uur	Bewolkt, 14 °C. Droog, na regen. Wind; matig	Bezette nestplaatsen en foeragerende huismussen in de buitenruimte
14 mei 2025	9:00 – 10:00 uur	Bewolkt, 17 °C. Droog. Wind: matig	Bezette nestplaatsen en foeragerende huismussen in de buitenruimte
23 juni 2025	13:00 – 13:45 uur	Bewolkt, 20 °C. Droog. Wind: matig	Foeragerende huismussen in de buitenruimte

Bezoekschema huismussenonderzoek.

3.5 Overige soorten

Onderzoekers letten tijdens het veldwerk altijd op andere beschermde soorten, zoals de egel. Het plangebied is vier maal in de avond en één maal in de vroege ochtend bezocht met de mogelijkheid voornoemde soorten actief aan te treffen tijdens foerageren. Tijdens deze bezoeken is tevens gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera (Pulsar Telos XQ35). Er is geen onderzoek uitgevoerd naar wezels. De openheid van het erf en het gebrek aan heggen, hagen, bosjes en houtsingels op het erf en in de directe nabijheid van het erf, maken het erf ongeschikt voor deze soort.

HOOFDSTUK 4 RESULTATEN

4.1 Vleermuizen

Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen in het onderzoeksgebied vastgesteld. Tijdens alle bezoeken werden meermaals pulsen van gewone dwergvleermuizen waargenomen, maar dat bleken gewone dwergvleermuizen te zijn die kortstondig op en rond het erf foerageerden, in het bijzonder rond de laanbomen aan de Hessenweg en de bomen in de voortuin. Op 29 juni werd kortstondig een gewone dwergvleermuis waargenomen die een stal binnenvloog, binnen enkele rondjes vloog, en vervolgens weg vloog richting zuiden via de Hessenweg.

4.2 Huismus

Er zijn twee nesten van huismussen vastgesteld onder de dakpannen van de bedrijfswoning. Er is een nest vastgesteld aan de zuidzijde van de woning en één aan de noordzijde van de woning. De mussen nestelden onder de onderste rij dakpannen. Tijdens de bezoeken in april en mei werden geen huismussen waargenomen in de gebouwen in het onderzoeksgebied.

Aanduiding van de nestplaats van huismussen onder de dakpannen van de te behouden woning.

4.3 Kerkuil

De kerkuilen hebben in 2025 succesvol gebruik in een kast in de meest zuidelijke schuur (zie afbeelding onder).

Aanduiding van de nestplaats van kerkuilen in het onderzoeksgebied, aangeduid met de gele ster.

4.4 Steenmarter

Er zijn tijdens de bezoeken aan het erf in geheel geen steenmarters waargenomen. De aanwezigheid van een verblijfplaats in de te slopen gebouwen wordt uitgesloten.

4.5 Overige soorten

Er zijn geen andere beschermde soorten in het onderzoeksgebied waargenomen, anders dan reeds genoemd in de quickscan. Zo is geen egel in het onderzoeksgebied waargenomen.

HOOFDSTUK 5 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

5.1 Samenvatting

In 2025 is bebouwing op een perceel aan Hessenweg 3 te Holten onderzocht op de aanwezigheid van een verblijfplaats van vleermuizen en steenmarters en nestplaats van huismussen en kerkuilen.

Het onderzoek is uitgevoerd conform het daarvoor geldende onderzoeksprotocollen, met uitzondering van de steenmarter. Voor deze soort bestaat geen goedgekeurd onderzoeksprotocol. Onderzoek naar deze is gekoppeld aan onderzoek naar vleermuizen.

Onderzoek heeft aangetoond dat vleermuizen geen verblijfplaats in het onderzoeksgebied bezetten. Wel benutten gewone dwergvleermuizen het erf incidenteel als foerageergebied. Onder de dakpannen van de bedrijfswoning nestelen twee paar huismussen en in de nestkast in één van de schuren heeft een paartje kerkuilen succesvol gebroed. Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat de steenmarter een verblijfplaats bezet in de te slopen bebouwing in het onderzoeksgebied. Er is tijdens het onderzoek geen egel waargenomen in het onderzoeksgebied.

5.2 Conclusie

Bij het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden hoeft geen rekening gehouden te worden met vleermuizen of een verblijfplaats van steenmarters. Wel nestelen er huismussen en kerkuilen op het erf. De huismussen nestelen onder de dakpannen van de bedrijfswoning en worden niet negatief beïnvloed door de herontwikkeling van het erf. Als gevolg van het slopen van de stallen gaat de nestplaats van kerkuilen verloren.

De rust- en nestplaats van kerkuilen is beschermd. Er dient een Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit aangevraagd te worden voor het beschadigen/vernielen van de voortplantings- en rustplaats van kerkuilen.

Geraadpleegde bronnen

Kennisdocument huismus (BIJ12)
Kennisdocument gierzwaluw (BIJ12)
Kennisdocument steenuil (BIJ12)
Kennisdocument Laatvlieger (BIJ12)
De steenmarter. KNNV Uitgeverij.

Internet:

www.sovon.nl

www.kadaster.nl

Vleermuisprotocol 2021, versie februari 2025